

PARTSGEMENSAMT
FORUM



PARTSGEMENSAMT FORUM 2015

En dialog som utvecklar civilsamhällets villkor

Innehåll

3 Förord

4 Partsgemensamt forum 2015

6 Möte 1 – När det offentliga konkurrerar ut civilsamhället

6 Utvecklingsområden

9 Förslag om förbättringar

10 Möte 2 – Olika förutsättningar för olika typer av organisationer

11 Utvecklingsområden

12 Förslag om förbättringar

15 Möte 3 – Gemensamma verktyg för migration och integration

16 Utvecklingsområden

18 Förslag om förbättringar

20 Möte 4 – Civilsamhället som demokratibärare

20 Utvecklingsområden

22 Förslag om förbättringar

25 Dialogens resultat

26 Forumets arbetsformer och agenda

27 Fortsatt dialog 2015

28 Summary in English

29 Referenser

30 Bilagor

30 Bilaga 1: Ledningen av forumet

31 Bilaga 2: Teman 2012–2014

32 Bilaga 3: Parterna i forumet

Förord

Politiken för det civila samhället har funnits i snart sex år. Målet är att förbättra villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin. I propositionen *En politik för det civila samhället* (prop. 2009/10:55) slås det fast att politiken ska genomföras i dialog med civilsamhällets organisationer. Det sker på olika sätt, bland annat genom ett partsgemensamt forum där regeringen och organisationer inom det civila samhället för en kontinuerlig dialog.

Partsgemensamt forum (PGF) startade 2010 och den här skriften, *Partsgemensamt forum 2015*, handlar om det sjätte året. I PGF diskuteras deltagarna generella frågor om civilsamhällets villkor, möjligheter och utveckling samt om dess roll för demokratin och människors delaktighet. Det är dialogen i sig som är syftet med forumet. Fortfarande finns förväntningar om att dialogen ska leda till fler konkreta resultat, men de utvärderingar som görs efter varje möte och av hela året visar att själva dialogen har utvecklats och parterna beskriver också att de fått positiva effekter av att medverka i forumet.

Intresset för att delta i PGF är stort och inför 2016 kom många nomineringar (se bilaga 1). Det i sig visar att PGF utvecklas på ett gynnsamt sätt. Forumet har hittat arbetssätt och

former som är kända och som fungerar. Hela PGF väljer inför varje år ett antal fördjupningsteman (se bilaga 2). För varje tema utses en partsgemensamt planeringsgrupp som tar ansvar för förberedelser, underlag och processledning på själva mötet.

Civilsamhället har under 2015 representerats av en stor bredd av organisationer (se bilaga 3). I varje samtal framkommer både hur olika och hur lika förutsättningarna kan vara för organisationerna. Avsikten är att samtalen ska bidra till att förbättra villkoren för civilsamhällets organisationer.

Genom att ta del av skrifterna från de tidigare åren går det att följa forumets utveckling och inte minst de frågor, perspektiv och idéer som har lyfts fram. Samtliga skrifter går att ladda ned från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors webbplats.

Vi hoppas att skriften ska vara ett stöd för den fortsatta dialogen i Partsgemensamt forum men också för andra typer av dialogforum. Inte minst är förhoppningen att de idéer och förslag som förs fram kan bidra till att utveckla politiken och villkoren för det civila samhället.

Ann-Katrin Persson, Civos,
ordförande i Partsgemensamt forum 2015

Marie Ericsson, Regeringskansliet,
vice ordförande i Partsgemensamt forum 2015

Partsgemensamt forum 2015

Den här skriften sammanfattar den dialog som fördes på *Partsgemensamt forum* under 2015. Den är strukturerad efter de fyra teman som har diskuterats under året.

Parterna kommer gemensamt överens om vilka frågor som ska diskuteras. Samma teman kan återkomma. Då är ambitionen att bygga vidare på tidigare samtal och att fördjupa och konkretisera de utmaningar och behov av förändring som identifierats.

Varje tematiskt avsnitt inleds med en sammanfattning av vad forumet diskuterat tidigare år. Därefter presenteras några utvecklingsområden som kommit fram under diskussionen. Varje avsnitt avslutas med att identifiera förslag och idéer till förändringar som parterna kan ta med sig i sitt arbete.

Dialogteman 2015

- När det offentliga konkurrerar ut civilsamhället
- Olika förutsättningar för olika typer av organisationer
- Gemensamma verktyg i mötet med olika samhällsutmaningar i Sverige och globalt
- Civilsamhället som demokratibärare i samhället.

”I forumet är det viktiga dialoger om aktuella frågor som kan lyftas in i politiken, till exempel som när forumet hade tema om den rådande flyktingsituationen i Sverige. Både staten och civila samhällets organisationer behöver varandra för att kunna göra bra prioritering om insatser”

Marie Ericsson,
Kulturdepartementet

”Dialogen i Partsgemensamt forum är en spännande mix av kunskapsöverföring, erfarenhetsutbyte och nätverkande. Den arbetsform vi har haft de senaste åren, där några förbereder varje tema och läser in sig på forskning och artiklar, har gett mig många nya tankar och insikter. Om jag inte har hunnit läsa allt i förväg så har jag kunnat gå tillbaka och läsa när tillfälle ges. Jag ser också att våra samtal avspeglar sig i utredningsdirektiv från regeringen.”

Silla Odhnoff,
Hyresgästföreningen



MÖTE 1

När det offentliga konkurrerar ut civilsamhället

Temat för det första dialogmötet 2015 kretsade kring staten och det offentliga roll som myndighetsutövare, uppdragsgivare och utförare av egna verksamheter eller verksamheter som har startats av civilsamhällets organisationer. Samtalet kretsade också kring organisationernas roll som utförare och initiativtagare till ny verksamhet. En central fråga för samtalet var hur roller och gränsdragningar ser ut i dag och om det är något som bör finnas kvar?

Det finns en upplevelse bland deltagarna av att det inte alltid är framgångsrikt när det offentliga tar över en ideellt initierad verksamhet. Ibland har parterna varit oense om sina roller och inte tagit hänsyn till varandra eller liknande. Samtalet fördjupades i frågor om när kommunen konkurrerar med föreningslivet, när civilsamhällets organisationer har ett myndighetsliknande uppdrag

samt om statens roll i förhållande till paraplyorganisationernas självständiga organisering.

Utvecklingsområden Certifieringsutbildningar

Parterna identifierade en del områden där det offentliga driver verksamheter som konkurrerar med civilsamhällets organisationer. Certifieringsutbildningar inom hbt-området är ett exempel, där landstinget startar liknande utbildningar som RFSL. Andra exempel är när kommunerna själva startar kulturskolor, biografer eller liknande föreningsdrivna mötesplatser. Vissa av organisationerna upplever att de alltmer betraktas som utförare av vissa verksamheter och att det på sikt kan resultera i att medlemsintresset åsidosätts och att effekt ses som viktigare än förtroende.

Konkurrens med näringslivet

Det verkar finnas någon form av företagsliknande former i offentlig sektor som organisationerna påverkas av. Ett tjänste- och produktionssamhälle upplevs som en risk för att organisationerna, som under lång tid har utfört tjänster för sina medlemmar, hamnar i en ny konkurrenssituation gentemot näringslivet med ökad tjänsteproduktion och medföljande pristryck.

Krav på professionalisering

Föreningarna kan ibland ha svårt att leva upp till de ökade krav som ställs genom den professionalisering som ibland krävs för att hantera avtal, redovisning, effektmätning etcetera. En förklaring till att vissa organisationer upplever att kraven har ökat kan vara att det inte finns tillräckligt med pengar att söka för administration och att den förväntas ske utöver ett projektarbete.

Det finns bland parterna olika bilder av om redovisningskraven har ökat i samhället. Parterna var dock eniga om att det är viktigt att hitta balansen mellan att ge stöd/förtroende och att ge bidrag/uppdrag. Å ena sidan ska skattebetalarna kunna se vad pengarna används till och å andra sidan kan det bli ett större mervärde för civilsamhällets organisationer om de kan arbeta självständigt i sina verksamheter.

Myndighetsliknande uppdrag

Det går att komma överens om ett offentligt uppdrag och sätta ramarna för hur det ska genomföras tillsammans, men det krävs tillit från båda parter. Liknande slutsatser framkom i dialogen om när civilsamhällets organisationer får uppdrag som liknar en myndighets uppdrag. Modellerna för och orsaken till att organisationerna har myndighetsliknande uppdrag varierar. Ibland har det skett på medlemmarnas initiativ då medlemmarna tror att de kan göra det mer ändamålsen-

ligt, till exempel gäller det Riksidrottsförbundet. Ibland har initiativet uppstått efter en politisk reform, till exempel Folkbildningsrådet. Vissa av civilsamhällesorganisationerna ansåg själva att organisationerna bör tänka efter innan de åtar sig myndighetsliknande uppdrag då det kan handla om frågor där olika intressen möts.

I en bidragsfördelning kan det till exempel uppstå revir och gatekeepers, det vill säga att organisationer i maktposition kan utestänga andra organisationer från medverkan eller att ta del av exempelvis bidrag, vilket kan påverka förutsättningarna för andra organisationer som vill medverka. Om myndigheter ges främjande uppdrag inom organisationernas områden bör det offentliga ha en viss försiktighet och samråda med organisationerna på området. Det offentliga bör inte själv driva kampanjer, men kan skapa förutsättningar för sådana i samverkan med civilsamhällets organisationer.

Organisationerna efterlyser en tydlighet och en förutsägbarhet, men inte en styrning eller något förutbestämt. Vissa organisationer kan också vara i behov av att arbeta mer med att tydliggöra sina medlemsuppdrag och hitta medlemsnyttan i de uppdrag de åtar sig och hålla fast i det.

Etiskt råd

Inom temat diskuterade parterna ett etiskt råd, jämförbart med den etiska nämnd som inrättats för näringslivet. Ett sådant råd skulle kunna drivas av det civila samhällets organisationer som ett stöd utifrån föreningsrätten och medlemsnyttan. Rådet kan till exempel behandla frågor som rör rimliga förutsättningar och rimlig finansiering för civilsamhällesorganisationerna när de erbjuds offentliga uppdrag. Andra frågor kan röra gränsdragningsproblem mellan civilsamhällesorganisationerna, inskränkningar i föreningsrätten eller i medlemmarnas rätt att utforma och formulera sin verksamhet och sina stadgar.

Paraplyorganisationernas organisering

Civilsamhällets organisationer frågade efter mer likvärdiga förutsättningar och en ökad tydlighet från staten i frågan om paraplyorganisationernas självständiga organisering. Vissa paraplyorganisationer ges en bra grund att stå på medan andra organisationer är helt hänvisade till projektbidrag. Organisationsrepresentanterna anser att projektifieringen är ett växande problem, dels genom en ökad administrativ börda, dels för att organisationerna kan komma att styras i en viss riktning utan att de kan påverka detta.

Representanterna från Regeringskansliet känner till bilden av projektifiering, men i fråga om bidrag till paraplyorganisationer är det i första hand medlemmarna själva som fattar beslut om verksamheten. Organisationer som är medlemmar i en paraplyorganisation får också oftast stöd i sin egen organisation. Regeringen har ett nationellt ansvar och arbetar kontinuerligt med de principiella bidragsfrågorna. Parallellt med regeringens arbete anser representanterna från Regeringskansliet att de stora organisationerna behöver bli bättre på att synliggöra sin egen identitet i sin relation med myndigheterna och visa den egna unika profilen på ett tydligare sätt när man ansöker om bidrag.

En samstämmighet finns mellan parterna om hur politiken för det civila samhället ska utövas och om värdet av civilsamhällesorganisationernas självständighet och oberoende. Utmaningen ligger mer i den tid det tar att föra ut politiken och dess budskap i alla led. Regeringskansliet har, för att påskynda utvecklingen, ordnat träffar med generaldirektörer med utgångspunkt i det civila samhällets villkor och mötena vittnar om att det finns ett stort intresse från myndighetshåll.

Andra styrmedel som Regeringskansliet har är att skriva uppdrag och riktlinjer i instruktioner eller regleringsbrev till myndigheter. Det finns många regleringsbrev som i dag innehåller skrivningar, uppdrag och instruktioner som rör det civila samhällets organisationer.

Lokala forum

Den lokala politiken behöver utformas utifrån lokala förutsättningar. Företrädare för SKL uppmuntrade alla att öka dialogen med lokala politiker då det är upp till dem att sätta ramar för hur tjänstemännen ska agera. Olika modeller för dialog har utvecklats men det finns ännu svårigheter i att nå fram i vissa möten. Det kan handla om att det offentliga kräver en högre byråkratisering än vad personer i verksamheten kan hantera. Organisationerna avstår ibland samverkan på grund av komplicerade avtalsskrivningar och annan komplex administration. Tidpunkten för dialog är ett annat exempel på hinder då tjänstemännen jobbar dagtid medan ideellt aktiva personer kan vara mer tillgängliga under kvällstid. Trots dessa svårigheter pågår dialogen för fullt, både i större och i mindre sammanhang. Det finns ett stort intresse för att skapa forum, men det måste få växa underifrån.

Förslag om förbättringar

Politikerna kan arbeta

vidare med att:

- utnyttja de styrmedel som finns, exempelvis regleringsbrev och instruktioner för att påskynda utvecklingen i linje med politiken för det civila samhället inom olika sakområden i offentlig förvaltning.
- utöka kunskapen inom offentlig förvaltning om hur det civila samhällets organisationer arbetar för att stimulera samverkan och dialog med dessa.
- medge att en viss del av bidraget kan användas till administrativa kostnader.
- minska byråkratiseringen kring EU-bidrag då det uppfattas som att det ofta krävs professionella ekonomer, jurister etcetera, eller andra kostsamma alternativ, för att lämna in en ansökan.

Civilsamhällets organisationer kan arbeta vidare med att:

- söka upp och föreslå former för dialog inom de politikområden de är verksamma i lokalt. Om organisationerna vill ha respekt för särarten bör också det offentliga möjligheter till dialog respekteras.
- värna medlemmarnas roll och bli tydligare i sina medlemsuppdrag, ideologier, värderingar och intressen i relation till staten.
- stötta de egna medlemsföreningarna i att hitta sin egen kraft och sin egen modell för dialog om politiska förutsättningar lokalt.
- undersöka möjligheten att bilda ett etiskt råd för att stödja civilsamhällets organisationer i frågor som rör föreningsrätten och medlemsnyttan när det offentliga vill lägga uppdrag på civilsamhällets organisationer.

Parterna bör ha ett gemensamt ansvar för att:

- ha förståelse för att utvecklingen av en politik för det civila samhället tar tid.
- lyfta konkreta exempel lokalt för att inspirera andra offentliga aktörer.
- ta initiativ till dialogprocesser på samtliga nivåer – lokalt, regionalt och nationellt.
- förbättra uppföljningen av förändringar kring krav på ledarskap och juridisk kompetens (kontrakt och avtal), kring redovisnings- och uppföljningskrav samt kring krav på administration.



MÖTE 2 Olika förutsättningar för olika typer av organisationer

Temat för det andra mötet handlade om olikheter i organisationernas förutsättningar, frågor som även diskuterats i tidigare forum. I det här samtalet fördjupades kunskaperna utifrån *hur* olika förutsättningar skapas och hur dessa påverkas av hur man väljer att organisera sig eller vad man väljer att organisera sig kring. Samtalet berörde också frekvens och typ av kontakt med det offentliga, hur regeringen samordnar sin politik om det civila samhället mellan olika sakområden samt hur aktörerna i det civila samhället kan respektera varandras olikheter sinsemellan.

Två frågor stod i fokus för samtalet

- **Den ena frågan berörde:**

- vilka skillnader eller likheter det går att utskilja i aktörernas förutsättningar att bedriva sin verksamhet inom det civila samhället.

- om det går att urskilja gemensamma särdrag för en viss typ av verksamhet.

- **Den andra frågan berörde:**

- på vilket sätt strukturella förutsättningar kan balanseras eller utjämnas.

- vad det civila samhället kan göra för att förenkla och förbättra för det offentliga.

- vad det offentliga kan göra för att förenkla och förbättra för det civila samhället.

Utvecklingsområden

Organisationernas legitimitet

Mötet konstaterade att det finns skillnader i organisationernas förutsättningar att bedriva verksamhet utifrån legitimitet och omgivningens förtroende för en viss typ av organisering. Vissa frågor är många personer intresserade av – andra frågor berör inte lika många och därmed skapas olika förutsättningar för att nå ut med sin verksamhet och att rekrytera medlemmar och frivilliga. Medlemmarnas engagemang och lust ger också legitimitet till organisationen eller rörelsen. Det finns en skillnad i tilltal mellan olika organisationer och olika varianter av plikt som drivkraft. Inom vissa organisationer finns till exempel en förväntan på att föräldrar ska ställa upp som ledare för att barnen ska kunna delta.

En organisations legitimitet kan också bero på hur länge organisationen har funnits, hur väl den har arbetat politiskt eller vilket syfte den har. Föreningar som bryter normer kan ha svårare att få legitimitet. Mötet konstaterade också en skillnad i hur civilsamhällets organisationer accepterar varandra och hanterar maktperspektivet. Den organisation som har legitimitet får makt. Det kan handla om resursstarka organisationer, de som har akademisk och juridisk kunskap eller som äger ett akademiskt språk och till exempel kan förklara vilken samhällsbetydelse organisationen har. Det kan ge organisationen en helt annan förutsättning för verksamhet än som gäller för andra organisationer.

Regeringskansliet berättar att dialogen mellan regeringen och det civila samhället betyder mycket rent kunskapsmässigt för tjänstemän och politiker. I dialogen spelar inte alltid en organisations storlek någon roll, utan det handlar mer om hur tydlig och aktiv organisationen har varit i att föra fram sina åsikter i en samhällsfråga

Det kan också spela roll för vilken associationsform en organisation väljer till sin verksamhet. Valet kan få stora konsekvenser för vilken bidragstilldelning organisationen får och för vilka skatteregler som ska gälla, men regelverken kan upplevas som svåra att överblicka av vissa organisationer. Ett exempel som lyftes var skattefriheten i samband med secondhandförsäljning. Staten har ett ansvar för lagarna och för att informera om förändringar, men civilsamhällets organisationer har ett ansvar för att välja en associationsform som håller sig inom syftet och värdegrunden. De kan inte bara välja en viss form för att komma åt vissa bidrag. Även organisationerna bör hålla sig uppdaterade om vad som händer inom lagstiftningsområdet.

Ekonomiska förutsättningar och stöd

Ett annat område som berördes var skillnaderna i de ekonomiska förutsättningarna och skillnaderna i samhällets stöd till organisationerna. När den politiska ambitionen riktas mot en viss typ av samhällsförändring kan organisationerna få bidrag för det. Många organisationer hittar också en kategori som passar för att söka organisations- eller verksamhetsbidrag, men inte alla. Det finns även organisationer som väljer att inte ha något organisationsbidrag och organisationer som inte vill vara en formell förening. För att utjämna olika strukturella förutsättningar ansåg vissa organisationer att regeringen behöver stärka organisationsbidraget ytterligare. Informationen om att det finns särskilda grundstöd för organisationernas verksamhet behöver spridas till fler organisationer.

För att bidragsfördelningen ska vara rättvis kan det behövas ojämlika lösningar för både medel och behov av stöd. Det betyder inte att alla andra organisationer och områden är oviktiga. Vissa

områden kanske behöver få mer fokus, exempelvis antiziganism som är ett problem i samhället just nu. Verksamheter för nyanländas etablering är ett annat exempel. Civilsamhällets organisationer måste acceptera att det finns en skillnad, och att denna är godtagbar om den kan motiveras.

Organisationsbidragen har uppkommit under olika förutsättningar och olika tid. Ett exempel hämtades från 1960-talet när många invandrare kom till Sverige och regeringen skapade ett stöd för att främja alla likas värde. På senare tid har regeringen skapat stöd för andra målgrupper som till exempel hbtq-organisationer och nationella minoriteter. Politikerna har genom tidigare utredningar haft en ambition om att göra bidragen mer lika, men det har visat sig att det blir mer jämlikt om det ser olika ut då stödet uppkommer utifrån olika politiska syften. I tidigare hearings har också organisationerna visat förståelse för de politiska prioriteringarna, till exempel utredningarna *Rörelser i tiden* (SOU 7:66) och *Fritid på lika villkor* (SOU 9:29).

Kunskaper om normkritik

Under mötet konstaterades även att kunskaper om normkritik behöver förbättras allmänt och genomsyra verksamheterna både hos det offentliga och hos organisationerna. Det kan handla om hur normer, strukturer och diskriminering påverkar handläggning och bemötande och hur det i sin tur påverkar organisationerna. Det lyftes också ett förslag om att regeringen i stället för att erbjuda ett administrativt stöd till organisationerna skulle kunna se över om det finns administrativa regler som kan slopas. En organisation konstaterade att man hellre ser att det blir billigare att anställa personal än att bidraget ökar. Det nämndes också att ett juridiskt stöd eller ett IT-stöd skulle kunna stärka civilsamhällesorganisationerna.

Gemensamma mål

Organisationerna kan också göra mer tillsammans. Det kan handla om att erkänna och bekräfta varandra eller om att identifiera liknande verksamheter och formulera gemensamma mål. En organisation efterfrågade en politisk vilja att upptäcka områden där det finns behov, men där det saknas organiserad verksamhet. Ett exempel på när det offentliga tar ansvar var när Myndigheten för yrkeshögskolan sökte upp Sveriges förenade studentkårer för att det saknades en studentorganisation för yrkesstudierande. På så sätt kunde de uppmärksamma att en sådan inte fanns och starta en.

De likheter som identifierades handlade om organisationernas grundidé och om värdet av att kunna organisera sig i de frågor man vill, om att värna föreningsfriheten och om engagemanget som drivkraft. En frivillig överenskommelse människor emellan som oftast utgår från ett behov som inte är tillräckligt tillfredsställt i samhället.

Förslag om förbättringar

Politikerna kan arbeta vidare med att:

- stärka organisationsbidraget och samtidigt utgå från att bidragsformerna är olika för att resultatet ska bli jämlikt och stödet ska bli likvärdigt.
- tydliggöra syftet med statligt stöd, varför det ligger på en viss nivå, vad stödet är till för och eventuellt dess historik – varför ser det ut som det gör i dag?
- undersöka hur en organisation ska kunna driva sin grundverksamhet och göra sin röst hörd samt se över om det finns administrativa krav som kan minimeras.
- åskådliggöra de skillnader som finns inom det civila samhället och inte alltid se civilsamhället som en homogen grupp.

Civilsamhällets organisationer kan arbeta vidare med att:

- öka samverkan och stödet organisationerna emellan. Det kan handla om att erkänna och bekräfta varandra eller om att identifiera liknande verksamheter för att formulera gemensamma mål – se varandra som komplement och inte som konkurrenter.
- öka solidariteten inom civilsamhället genom att erkänna varandra och ge varandra legitimitet.
- acceptera att det finns skillnader i de ekonomiska förutsättningarna som är godtagbara om de kan motiveras.
- tydliggöra att organisationerna är olika för att bevara mångfalden av organisationer.

Parterna bör ha ett gemensamt ansvar för att:

- utbilda både civilsamhället och det offentliga i hur en organisations legitimitet kan påverka aktörernas agerande inom respektive part. Det kan till exempel handla om hur normer, strukturer och diskriminering påverkar en (till exempel handläggning och bemötande) och hur det i sin tur påverkar organisationerna.
- sprida information om att det finns möjlighet att söka ett grundstöd för sin verksamhet. Det är det offentligas ansvar att sprida den informationen men civilsamhällets organisationer bör också hjälpa varandra med att sprida informationen.
- uppmärksamma områden där det finns behov i en viss fråga, men där det i dag saknas organisation och engagemang.

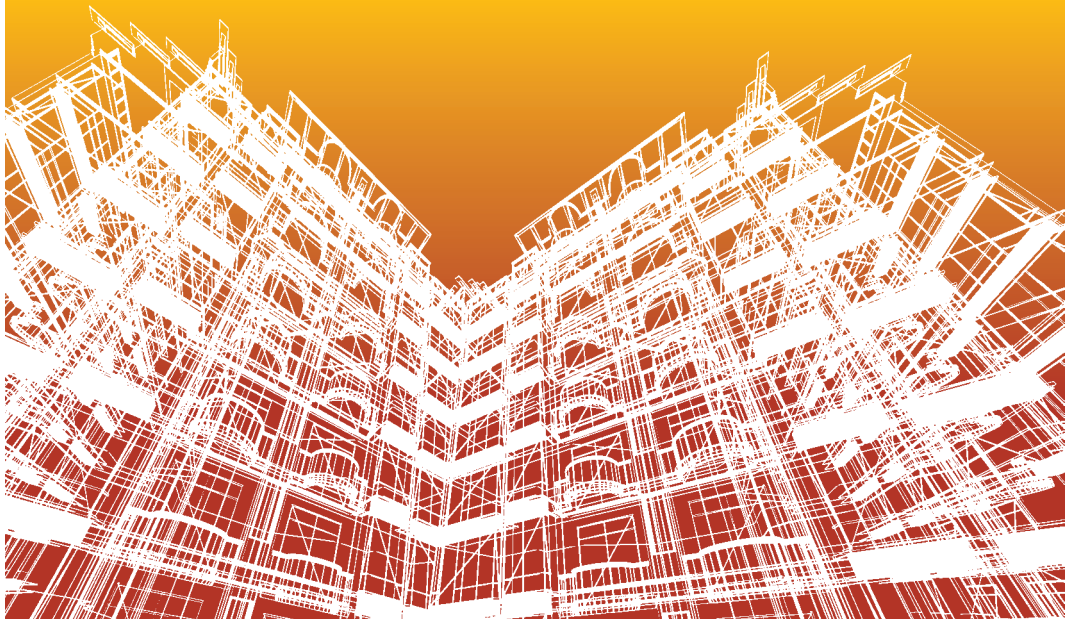


”Att delta i Partgemensamt forum gav mig en inblick i och en bättre förståelse för det arbete som det civila samhällets organisationer bedriver. Det gav också en ökad insikt om de förutsättningar som det civila samhällets organisationer verkar utifrån. En ökad kunskap om det civila samhällets betydelse och dess förutsättningar är viktigt inom Regeringskansliet. Det kommer att bidra till bättre beslutsunderlag i frågor som rör det civila samhället.”

Maria Ahlsved,
enheten för hållbar landsbygdsutveckling,
Näringsdepartementet

”Fördjupningarna som vi gjort inom olika teman har gett mig insikt, kunskap och nya idéer som kan förbättra vårt arbete på olika plan inom den egna organisationen. Jag som är en ’doer’ har tagit till mig att större och långsiktiga förändringar tar tid och kräver många diskussioner, ibland inom samma tema, innan faktiska förändringar kan ske. Jag tror en viktig faktor är att vi alla behöver börja med att förstå och respektera våra olika verkligheter, och utgå därifrån, innan vi kan ta nästa steg.”

Thintin Strandman,
Tjejzonen



MÖTE 3

Gemensamma verktyg för migration och integration

Temat för det tredje mötet var gemensamma verktyg i mötet med olika samhällsutmaningar i Sverige och globalt, bland annat ökad migration utifrån ett MR-perspektiv. Diskussionen handlade om förhållande, villkor och utveckling i bemötandet av den asylrelaterade migrationen och integrationen av de som får uppehållstillstånd. Frågorna som diskuterades var bland annat hur civilsamhällets organisationer behöver utvecklas för att möta människor som kommer till Sverige och som ska etablera sig här.

Det handlade också om hur civilsamhället kan bli en naturlig del i det offentliga strukturer för mottagande- och etableringsprocessen samt hur myndigheternas arbete kan främja en större involvering av civilsamhällets organisationer i processen. Ytterligare frågor som diskuterades var hur de sex principerna från politiken för det civila samhället kan omsättas till praktik och vilka regler och uppdragsavgränsningar som sätter käppar i hjulet.

Utvecklingsområden (Migrationsfasen) Språket är nyckeln

En grundläggande nyckel för etablering i samhället är språket. Regeringen har bland annat avsatt medel till studieförbunden för att stärka kunskaperna i svenska språket för asylsökande och för personer som har fått uppehållstillstånd och som bor i Migrationsverkets anläggningsboenden. Många av civilsamhällets organisationer arbetar redan med språketablerande insatser, till exempel språkcaféer, men det behövs resurser för att arbetet ska kunna fortsätta. Ett flexibelt system för språkutveckling kan exempelvis vara att få lära sig svenska genom praktik som man gjorde på 1950-talet när många människor migrerade till Sverige.

Fritidsaktiviteter viktiga för etablering

En annan avgörande del i migrationsfasen är i vilka sammanhang de asylsökande kommer in. Här kan det civila samhällets organisationer spela roll. Om de asylsökande får kontakt med lämpliga organisationer under den första tiden i Sverige kommer de förhoppningsvis redan i ett tidigt skede in i en gemenskap, vilket kan underlätta etableringen på sikt. Den långa handläggningstiden för asylärenden kan öka behovet av civilsamhällets insatser på asylboendena. Flera organisationer arbetar redan aktivt med och erbjuder fritidsaktiviteter på asylboendena (Malmö ideella föreningars paraplyorganisation) eller tar fram informationsmaterial om till exempel allemansrätten (Scouterna).

Tydligare roller

Ett utvecklingsområde som återkom i flera av samtalen var att både myndigheter och kommuner behöver bli tydligare i sina roller och uppdrag gentemot civilsamhällesorganisationerna. Organisationer skapar engagemang, stabilitet och till viss del även kompetensutveckling, men detta skulle behöva förstärkas. Det är viktigt att organisationerna känner till vilken roll myndigheterna respektive kommunerna har och vilket stöd de kan erbjuda organisationerna i deras arbete med individer eller grupper. På så vis tydliggörs de olika rollerna och långsiktigheten kan säkras i civilsamhällesorganisationernas engagemang.

Kunskap om varandra

Ett annat utvecklingsområde var att det saknas heltäckande kunskap om den rådande situationen i samhället, både nationellt och lokalt. Vissa kommuner saknar kunskap om vad föreningarna gör inom kommunen och har svårt att gå in och underlätta samverkan och stöd till verksamheterna. Det finns behov av att olika verksamheter

kan kopplas samman och att det finns ett nätverk som tillsammans bidrar till att asylsökandens olika behov tillgodoses.

Finansieringsfrågan lyftes som en möjlighet att underlätta verksamheten i migrationsfasen, till exempel kan det oorganiserade engagemanget behöva stödjas.

Utvecklingsområden (Etableringsfasen)

Det civila samhällets organisationer anser att de är viktiga aktörer även för etableringsfasen och att både det offentliga och det civila samhället behöver varandra för att kunna göra bra prioriteringar av insatser.

Generella avtal

Civilsamhällets organisationer kan göra mer inom arbetsmarknadsområdet. En av civilsamhällets representanter upplevde att Arbetsförmedlingen har allt för stor byråkrati i vissa frågor. Ett exempel gäller att erbjuda organisationer från civilsamhället att ingå avtal med ersättning på tolv eller sex månader för att ta emot praktikanter och erbjuda nystartsjobb. För att nå upp till de volymer av praktikplatser som efterfrågas krävs det att en organisation kan ta på sig ansvaret för att ingå ett generellt avtal som ska gälla för flera organisationer.

Om det finns ett generellt avtal att ansluta sig till behöver inte separata förhandlingar genomföras med varje lokalkontor. En organisation som lyftes fram som exempel på en aktör som har avtal med Arbetsförmedlingen var Folkbildningsrådet. Civilsamhället kan hjälpa till att hitta kontaktvägar, validera tidigare erfarenheter, stärka självkänslan, utveckla tränare, ledare eller liknande. Ett annat exempel på hur samhället kan ta vara på goda idéer är att på ett enklare och mer lättillgängligt sätt synliggöra kunskap, erfarenheter och kompetens på andra sätt än genom formella betyg.



Föreningsförmedling

Etableringen kan vara särskilt problematisk för vissa grupper, exempelvis nyanlända kvinnor. Det kan handla om att kvinnor ges möjlighet att skapa egna nätverk. Det kan också handla om att synliggöra och fånga upp de kvinnor som inte kommer till sfi eller till arbetsförmedlingen för att de tar hand om barn.

Nyanlända ungdomar kan behöva mer än bara skolan i en etableringsfas. Det finns ett stort utbud av aktiviteter hos civilsamhällets organisationer, men bjuds ungdomarna in till verksamheterna eller får de information om vilka möjligheter som finns? En idé om att skapa en "föreningsförmedling" uppstod i samtalet. Samma tanke som att Arbetsförmedlingen beskriver arbetsmarknadens förutsättningar och behov, men utan andra likheter.

Myndigheterna och civilsamhällets organisationer behöver också hitta samverkan där mervärdet i civilsamhällets organisationer kan lyftas fram. Ett exempel på en sådan samverkan är hämtat från Växjö. I stället för att personer går till olika myn-

digheter för att få information så samlas de för att få gemensam information i en föreningslokal de känner sig trygga i och myndigheterna bjuds in för att ge samhällsinformation. Föreningen tar hand om barnen så att föräldrarna kan ta till sig den offentliga informationen och föreningen får visa delar av sin verksamhet.

Offentliga mötesplatser viktiga

Det konstaterades att offentliga mötesplatser spelar en viktig roll för demokratins utveckling och att det nu finns ett stort behov av mötesplatser på lokal och kommunal nivå. Det upplevdes av vissa organisationer att mötesplatser och andra offentliga rum ofta blir bortbyggda. Platserna behöver ligga centralt i samhället med låg tröskel för att komma in. För att skapa sådana fysiska mötesplatser kan flera parter, exempelvis kommunen, civilsamhällets organisationer och bostadsbolagen, behöva samverka.

Brist på bostäder

Samtalet berörde också bostadsfrågan och bristen på bostäder i etableringsfasen. Ett förslag som kan motverka bristen på bostäder var att uppmontra organisationer med vana från att leta tillfälliga boenden för till exempel utbytesstudenter, att också söka och förmedla boenden för nyanlända med uppehållstillstånd.

En förstärkning av både finansieringen och kunskapen inom etableringsområdet är viktiga förutsättningar för att civilsamhällesorganisationerna ska kunna bedriva verksamhet, vilket också lyftes återkommande av vissa civilsamhällesorganisationer under mötet.

Förslag om förbättringar

Politikerna kan arbeta

vidare med att:

(Migrationsfasen)

- utveckla möjligheterna för civilsamhällets organisationer att bedriva någon form av svenskundervisning för asylsökande och nyanlända för att underlätta både mottagande och etablering.
- inrätta en guide hos Migrationsverket eller motsvarande som kan fråga den asylsökande om intressen och erfarenheter för att sedan kunna slussa personen vidare till lämplig civilsamhällesorganisation.
- kommunerna ska kunna hänvisa den enskilde till verksamhet inom de organisationer som är aktiva inom kommunen.
- kommunerna ska kunna erbjuda samtalsrum för att civilsamhällets organisationer ska få möjlighet att samordna sig.
- utveckla ett transparent och rättssäkert bidragssystem som möjliggör för till exempel oorganiserade initiativ att fortsätta sitt engagemang.

(Etableringsfasen)

- låta det offentliga bjuda in organisationer till dialog eller samråd oftare. Särskilt viktigt är det vid nya utmaningar då civilsamhällets organisationer kan ha viktig kunskap i sakfrågan och handlingskraft. Det är viktigt med samråd innan det offentliga har fastställt uppdrag och resursfördelning.

- låta kommunerna värna om och vårda öppna mötesplatser samt planera in nya platser vid nybyggen av bostadsområden eller vid renovering av gamla.

- skapa avtal mellan civilsamhällets organisationer och Arbetsförmedlingen om marknadsföring i platsbanken som kan underlätta för civilsamhällets organisationer att till exempel erbjuda praktikplatser, vilket i förlängningen kan leda till nyanställningar.

- överväga att hitta en part som kan erbjuda en föreningsförmedling där individer kan informeras om olika verksamheter som civilsamhällets organisationer kan erbjuda.

- erkänna icke-formellt och informellt lärande som en potentiell resurs och en form för att utveckla och förstärka kunskap genom att validera kompetens.

Civilsamhällets organisationer

kan arbeta vidare med att:

(Migrationsfasen)

- bli bättre på att bjuda in asylsökande till sin ordinarie verksamhet och fråga om de vill engagera sig, utveckla sitt ledarskap, berätta om sina tidigare erfarenheter eller delta i verksamheten.

- berätta för kommunen om vilka insatser de gör för att underlätta samverkan om stöd för den enskilde.

- etablera kontakter mellan asylsökande och hjälpsatsen med teknikens stöd redan före det fysiska mötet, vilket kan påverka hela processen positivt.

- ta ansvar för att samordna och matcha ihop det lokala engagemanget och se till att resurserna används på ett bra sätt.

(Etableringsfasen)

- se över vilka möjligheter de har att ta emot praktikanter och samla dessa i en organisation som skriver avtal med Arbetsförmedlingen för att kunna kanalisera praktikplatser mot ersättning.

- hitta kontaktvägar till asylsökande, validera tidigare erfarenheter, stärka självkänslan samt utveckla tränare, ledare eller liknande.

- erbjuda verksamhet på asylboendena.

- vara en bro mellan de nyanlända och myndigheterna och se till att de nyanlända får träffa myndigheterna i miljöer där de känner sig trygga i stället för att de nyanlända ska gå till myndigheterna.

- se kontakten mellan målgruppen och arbetsförmedlingen som ett komplement, exempelvis genom föreningsförmedlingen.

- vara brobyggare åt både kvinnor och barn i etableringsprocessen genom sin kompetens att arbeta med hela familjen på ett förtroendefullt sätt som stärker kvinnornas ställning och delaktighet, utan att konflikter skapas.

- förändra värderingar och fördomar i sin organisation och i personalgruppen.

- skapa nätverk, förmedla erfarenheter och bli en resurs som även jobbar med etableringsfrågan, särskilt de organisationer som arbetar med studentutbyten och värdfamiljer.

- stödja de föreningar och organisationer som har problem med att skriva ansökan.

- driva på staten och kommunerna att följa sina åtaganden.

Parterna bör ha ett gemensamt ansvar för att: (Migrationsfasen)

- myndigheter och civilsamhällets organisationer känner till sina roller och ansvar, talar om vad de kan och att de är klara över hur resursfördelningen ser ut.

- fånga upp och samverka med andra länder då det här arbetet påverkar alla nivåer från EU till kommunen. I vissa fall kan det finnas behov av att definiera uppdrag och roller.

(Etableringsfasen)

- ta initiativ till samråd och dialog för att hitta samarbeten och fördela resurser. Ett ömsesidigt utbyte av information om varandras roller, ansvar, kunskap och kompetens kan underlätta för en bättre etablering av nyanlända och minska svårigheterna till samverkan

- fler organisationer ska bli bättre på att ta emot unga och ensamkommande barn i sin verksamhet och det offentliga ska bli bättre på att stödja denna verksamhet.



MÖTE 4 **Civilsamhället som demokratibärare**

Under det sista mötet låg fokus på civilsamhällets organisationer som demokratibärare och på hur ett demokratibärande uppdrag kan relatera till en ökad mångfald inom civilsamhället. Diskussionerna byggde vidare på 2014 års tema där forumet diskuterade frågor om mångfald, inkludering och delaktighet och hur organisationerna själva arbetar för att öka jämställdheten och nå större förankring i nya grupper.

Demokratifrågor diskuterades också under 2012 och 2013. Då handlade samtalen om hur staten och civilsamhällets organisationer skulle kunna sänka trösklarna för delaktighet i förenings- och samhällslivet för dem som stod utanför det civila samhället. Former för organisering och demokrati samt det förändrade samhällskontraktet har också stått i fokus under tidigare möten.

Under det här mötet var frågan central om vad som är målet eller visionen med ett demokratibärande uppdrag. På vilket sätt kan ett demokratibärande uppdrag bidra till ökad mångfald i civilsamhället och till att de mänskliga rättigheterna stärks? Under samtalet lyftes exempel på vad som anses vara demokratibärande verksamhet eller demokratifostrande strukturer.

Utvecklingsområden **Demokratibärande** **kan tolkas olika**

Båda parterna ansåg att begreppet demokratibärande är komplext och kan tolkas väldigt olika. Det är inte alltid som visionen hänger ihop med resultatet, men där effekten ändå skapar demokrati i samhället. Det kan till exempel handla om att ta tillvara svaga grupperns röster eller stärka dem att organisera sig själva. Det kan också handla om att människor får gå samman för vad de vill. Parterna gav flera exempel på områden som kan anses som demokratibärare.

Det kan handla om organisationer som:

- **har en demokratisk struktur och en verksamhet som främjar demokratin.**

Exempelvis de klassiska folkrörelserna som har stadgar som ger möjlighet till transparens, årsmöte, god ordning och demokratiskt fostrande. Det ansågs att en organisations stadga inte är ett måste för att vara demokratibärare, men om en sådan traditionell organisation bildas innebär det att medlemmarna behöver ta ställning till organisationsstrukturen, vilket i sig är demokratifostrande.

- **har en demokratisk struktur men där verksamheten inte främjar demokratin.**

Organisationer som genom sin strukturella uppbyggnad bidrar till att främja och fostra goda samhällsmedborgare.

- **inte har en demokratisk struktur men där verksamheten främjar demokratin.**

Organisationer som ger ett demokratiperspektiv på ett individuellt plan och tillit till verksamheter som främjar demokratin, både individuellt och i en större kontext.

- **har plattformar för medlemmar som avviker från normen, men som genom organisering ger dem en större möjlighet att ta plats i ett demokratiskt samhälle.**

Det som inte parterna ansåg rymmas inom ett demokratibärande uppdrag är organisationer som saknar en demokratisk struktur och där verksamheten inte heller främjar demokratin.

Ansvar för att stärka mångfalden

Några representanter ansåg under detta möte att organisationerna har ett eget ansvar för att stärka mångfalden. För att göra detta behöver de regelbundet synliggöra strukturer både i sin egen organisation och i samhället i stort. Det kan organisationerna göra genom att bli medvetna om eller utbilda sig själva och andra om varför en viss process görs på ett visst sätt. Det kan också handla om att vara mer öppna med hur organisationen strukturerar vissa egna processer, till exempel årsmöten.

Maktbalansen i organisationen

Ytterligare en aspekt är att se på maktbalansen i en organisation. Våga förändra strukturerna genom att ställa sig frågan om vem som styr och vilket inflytande olika personer har. Det är inte individen som ska anpassa sig till en struktur utan det är organisationen som ska kunna förändras så att den inkluderar individer med olika behov.

Regeringen kan bidra genom att ställa högre krav på makt- och könsrelaterad statistik i samband med bidragsgivningen. Om en organisation inte synliggör sin struktur och utbildar sina medlemmar kan strukturen upplevas som alltför svår att förstå och vissa medlemmar kan uteslutas.

Demokratibegreppet kan också problematiseras utifrån frågan om ett demokratibärande uppdrag alltid bidrar till att de mänskliga rättigheterna stärks. Vad händer om demokratiskt uppbyggda organisationer verkar för att tysta andra demokratiska röster eller om en strukturerad organisation har en alltför omfattande hierarki där möjligheten till påverkan inte är så stor?

Erfarenhet av påverkansprocesser

I organisationer där medlemmarna kan påverka verksamhet och innehåll lär sig medlemmen påverkansprocesser. Erfarenheter som kan stärka medlemmens rättigheter. Vissa av civilsamhällets organisationer framförde att det mänskliga rättighetsperspektivet ofta blir aktuellt när nya grupper organiserar sig utifrån sina rättigheter och de brister som finns i samhället. Det finns en förhoppning om att individer som har deltagit i föreningslivets demokratisystem också vågar delta i större demokratiska sammanhang i samhället.

Demokratibärande verksamheter

På frågan om vilka verksamheter som anses vara demokratibärande ansåg parterna att det kan handla om verksamheter som är till för att uppfylla mänskliga rättigheter. Det kan också vara verksamheter som följer barnkonventionen i fråga om att ge barn och unga en meningsfull fritid. Likaså verksamheter som informerar om parlamentarisk demokrati. Även den sociala verksamheten i en organisation kan vara demokratibärande om den är till för en socialt utsatt grupp som annars inte skulle få del av verksamheten. Om alla medlemmar, eller exempelvis individer på en viss ort, är välkomna till verksamheten är det i sig demokratibärande.

Det kan vara svårare att tolka övrig verksamhet. Det partsgemensamma forumet är ett exempel på en verksamhet som saknar en demokratisk struktur, men som skulle kunna vara demokratibärande genom att deltagarna lyfter fram röster från de som inte deltar under samtalet.

Det lyftes också av en av civilsamhällets organisationer att många av organisationerna inte har tagit på sig det demokratibärande uppdraget själva. Det finns exempelvis vissa stiftelser som kanske inte skulle klassas sin organisation som demokratibärande, men som ändå bedriver en demokratibärande verksamhet.

Förslag om förbättringar Politikerna kan arbeta vidare med att:


- se över det statliga stödet och värdera demokratibärande utifrån syfte eller struktur eller både och.
- utreda vilka möjligheter som finns för att neka stöd till organisationer som inte är allmänna och ”nyttiga” det vill säga har en demokratisk struktur eller en verksamhet som främjar demokratin.

Civilsamhällets organisationer kan arbeta vidare med att:

- regelbundet synliggöra och utveckla strukturer både i sin egen organisation och i samhället i stort. Det kan handla om att utbilda sig själva och andra om varför en viss process görs på ett visst sätt och vara öppna med hur organisationen strukturerar vissa egna processer, till exempel årsmöten. Det kan också handla om att systematiskt granska maktbalansen i organisationen.
- stärka medlemmarnas mänskliga rättigheter genom att visa hur de kan göra för att påverka i en viss fråga.
- granska maktstrukturerna och våga anpassa dem till individens mångfald för att kunna inkludera fler i gemenskapen.

Parterna bör ha ett gemensamt ansvar för att:

- följa upp hur statsbidraget kommer alla till del och gemensamt diskutera konsekvenser och möjligheter av att till exempel pojkar får en större del av bidraget eller att personer med utländsk bakgrund får en mindre del.



*”Det som kommer fram i
Partsgemensamt forum ger oss tjänstemän
mycket goda underlag som vi för vidare till politiken
och till många av de politiska produkter som skapas
på Regeringskansliet. Vi ser fram emot att kommande
år ger oss tillfälle att också diskutera särskilt aktuella
frågor där organisationerna och regeringen ytterligare
kan förstå varandras roller och därmed få till en ännu
mer effektiv dialog.”*

Maria Nilson,
Kulturdepartementet

*”Partsgemensamt forum är
på väg att bli ett forum där parterna höjer
blicken och diskuterar gemensamma generella
och principiella frågor med större förståelse
och ödmjukhet för rollerna och de olika förut-
sättningarna.”*

Mattias Hjelmberg,
Riksidrottsförbundet



Dialogens resultat

En utvärdering av året som gått genomfördes under det sista mötet. Utvärderingens syfte var att ge årets representanter en möjlighet att inventera och reflektera över dialogens innehåll och resultat. Parterna hade också möjlighet att föra fram sina åsikter och tankar om forumets arbetsformer, agenda och utvecklingsbehov.

Jämbördig dialog

Representanter från civilsamhällets organisationer ansåg att samtalet för varje år ökar förståelsen för Regeringskansliet, SKL och organisationernas uppdrag, utrymme och möjligheter. Det finns en god möjlighet att bygga nätverk mellan organisationerna. Det framkom också att forumet fyller en viktig roll för dialog kring komplexa frågor som är svåra för en enskild organisation att driva eller som har en bred långsiktig agenda snarare än att de är smala sakfrågor.

Dialogen upplevdes också som mer jämbördig. Det finns nu en ömsesidig lyhördhet och insikt om nödvändigheten av utbyte för att ta vara på kunskap som behövs i samhällsutvecklingen. På det individuella planet har deltagarna utmanats i sitt perspektiv på hur saker ska vara eller är och de har getts en chans att omdefiniera sig själva. Forumet har också haft påverkan på organisationerna genom att de deltar i ett sammanhang som lyfter fram en mängd frågeställningar som inte alltid är självklara för den deltagande organisationen. Det gör att organisationens egen omvärldsbevakning blir bredare, att erfarenheter återförs inom organisationen och att organisationen mer ser sin egen verksamhet som en del av det civila samhället.

Parterna lär av varandra

Regeringskansliet upplever att forumet har kommit ännu längre med former för dialogen. Båda parter upplever i dag sig vara mer klara över vad de kan ha dialog om och vad de inte kan ha dialog om. Det finns en styrka i det nuvarande forumet och parterna ser att de har något att lära av varandra – att skapa substans av politiken. Regeringskansliet har haft stor nytta av dialogen i PGF. Det handlar om att samla in och sprida information om det civila samhällets organisationer inom kansliet, men också att använda samtalen som en hävstång för att driva på frågorna. På så sätt har forumet en viktig uppgift för Regeringskansliet.

Partsgemensamt forum har också bidragit med underlag till utredningen om *Ett stärkt och självständigt civilsamhälle* (dir. 2014:40). Deltagande organisationer från civilsamhället gavs tillfälle att göra inspel på temat demokrati, röstbärrroll och mångfald, vilka var utgångspunkter för tilläggsdirektivet. Dialogen blir en röst för civilsamhällets organisationer inom Regeringskansliet. Det innebär en struktur för att lyfta det civila samhällets olika röster in i politiken.

Relationen mellan parterna har också påverkats till det positiva. Det upplevs av civilsamhällets organisationer att parterna i samtalen inte pratar om konfliktområdena mellan regeringen och organisationerna. Samtalen handlar i stället ofta om organisationernas eller samhällets utveckling. Det kan däremot vara svårt att hitta den fråga som är gemensam för alla, ofta blir Regeringskansliets roll att lyssna och inte att bemöta.

Utveckling av forumets arbetsformer och agenda

Under utvärderingsmomentet diskuterade mötet utvecklingsbehov av arbetsformer och hur frågorna som diskuterades bör tas vidare under kommande år. Parterna ansåg att själva formen med planeringsgrupper (se bilaga 3) som förbereder ett tema fungerar bra men att det har varit en ojämn arbetsbelastning inom grupperna. Ett sätt att underlätta för planeringsgrupperna kan vara att de ges tid att formera sig på det första forummötet. De tidigare temana har varit för vida och det har varit svårt för arbetsgrupperna att konkretisera. När temana skrivs fram nästa gång behöver de avgränsas och specificeras tydligare för att underlätta för planeringsgruppen att förbereda den kommande dialogen.

Civilsamhällesorganisationernas representanter ser att det finns en utmaning i att inkludera nya deltagare i dialogen då det krävs ganska mycket av de personer som deltar. För att underlätta för nya deltagare i forumet kan Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor utveckla sin introduktion. Det lyftes också en fråga om de roterande representantskapen och att de nya deltagarna som organisationen utser också behöver vara väl förberedda (se bilaga 1).

Vidare efterlystes en tydlig instruktion om vad som ska komma fram ur mötena. Framför allt för nya deltagare. Civilsamhällets organisationer ser gärna att Regeringskansliet blir ännu konkretare i hur resultatet används av kansliet för att öka förståelsen för dialogen i det partsgemensamma forumet. Det är svårare att beskriva hur civilsamhället tar till sig dialogen och det är också mer

komplikerat att följa upp. Regeringskansliet kan till exempel redovisa vad som slutligen föll ut i olika beslutsunderlag. Det kan också lyftas fram tydligare i årssammanställningen över dialogerna i Partsgemensamt forum.

Under 2014 infördes en process med att varje möte följdes upp genom att respektive part fick i uppgift att vid nästa möte besvara frågor från motparten. Under det här året ersattes processen med att deltagarna fick reflektera över minnesanteckningarna från föregående möte. Det lyftes under mötet önskemål om att den tidigare processen, där parterna ställer frågor till varandra som sedan återrapporteras i forumet, kunde återinföras vid något tillfälle under nästa år.

För att närma sig konfliktområden och frågor där parterna står långt ifrån varandra kan Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor ha i uppgift att bevaka och se var konfliktpunkterna finns. Det lyftes också ett förslag om att i arbetsordningen tydliggöra hur myndigheten kan säkerställa att syftet med Partsgemensamt forum uppfylls.

Arbetsättet att samla civilsamhällets organisationer för ett förberedande möte fortsatte under 2015. Nytt var att träffen skedde samma dag som forumet genomfördes. Det gav även organisationer utanför forumet en möjlighet att komma till tals eftersom de bjöds in till förmötet.

Fortsatt dialog 2016

Parterna ansåg att de frågor som lyftes i forumet under 2015 fortfarande är aktuella och att vissa av frågorna är stora och säkerligen kommer att upprepas igen under 2016. En inventering gjordes av vilka frågor som behöver diskuteras ytterligare för att belysa det civila samhällets villkor, möjligheter och utveckling samt dess roll och delaktighet i demokratin och vilka frågor de upplever har saknats hittills. De ämnen som föreslogs var:

- Migration – integration. En stor utmaning för alla sektorer och en fortsättning på årets samtal.
- Pågående eller avslutade utredningar. Demokratiutredningen, utredningen om civilsamhällets villkor samt spelutredningen.
- Kvaliteten i dialogen mellan parterna. De olika modellerna som utvecklas för dialog, till exempel sakrådsmodellen.
- Om lagstiftning, tolkning och tillämpning. Ett tema som berör hur myndigheter tolkar sitt uppdrag och hur de tolkar lagar utifrån bredden i civilsamhällets organisationer. Underlag kan hämtas från utredningen om *Ett stärkt och självständigt civilsamhälle* (dir. 2014:40) som har fångat in många nya exempel att utgå från. Till exempel hur civilsamhället definieras i förarbeten och lagstiftning samt hur civilsamhällets egen norm får utrymme vid konsekvensbedömningar i promemorior och utredningar. Upplevelsen är att tolkningen av lagstiftningen inte ger de förutsättningar för civilsamhället som varit tradition eller avsikt, utan att en glidning sker där ideellt likställs med företag.

- Omregleringen av spelmarknaden.
- Civilsamhällets organisationer som arbetsgivare. Hur kan staten stödja förutsättningarna, till exempel anställningsstöd.

Övriga förslag på ämnen som har inkommit från ledamöterna efter att inventeringen genomfördes var:

- Civilsamhället som en forskningsarena och internationell utblick
- Civilsamhällets samverkan med skolan
- Den statliga styrningen
- Framförhållning i politiska beslut och förändringar
- Samhällsplanering.

Summary in English

Partsgemensamt forum (joint forum of two parties) is a forum for dialogue between the Swedish government and civil society organisations. Among other things, the forum is aimed at supporting the continued participation of civil society in democratic society.

In the forum, representatives of the government and of civil society can meet on a regular basis. The purpose of the forum is to provide an arena for a dialogue on equal footing between the parties that contributes to the government's continued monitoring and development of civil society policy. Both parties can put forth a theme for dialogue and bring up issues they wish to discuss; the agenda is set together. Focus is on the general issues surrounding the working conditions for civil society, its opportunities and its development.

In 2015 civil society in Sweden was represented by 16 organisations and the government was represented by civil servants from the Departments of Education and Culture. The themes that were discussed included:

- When the public sector outcompetes civil society – roles and boundaries between the state and civil society.
- Different conditions for various types of organisations.
- Mutual tools in the meeting with different social challenges for society in Sweden and globally
- Civil society, as a carrier of democracy in the community.

The forum has contributed to an increased understanding and knowledge of the respective parties in the forum and also a broader network in the area. The Swedish government states that the knowledge from the forum has contributed to a more well-developed foundation for making decisions concerning issues relating to civil society. For example, the dialogue within the forum has been a basis for the directives to the Investigation of a stronger and independent civil society. The government also uses the experience gained in the forum as an inspiration for other dialogues with civil society actors. The forum thus works as a model for similar dialogues or as guidance for current issues being discussed within civil society. The civil society organisations participating in the forum state that the forum has also given them a better opportunity to identify and lobby for common issues that arise in the broad and diverse civil society that Sweden has.

Referenser



Regeringens proposition 2009/10:55 *En politik för det civila samhället*.

Regeringens direktiv (2014:40). *Ett stärkt och självständigt civilsamhälle*.

SOU 2007:66 *Rörelser i tiden*. Stockholm: Fritzes.

SOU 2009:29 *Fritid på lika villkor*. Stockholm: Fritzes.

Bilaga 1

Ledningen av forumet

Presidium

Partsgemensamt forum leds av ett presidium med en ordförande och en vice ordförande samt en administrativ sekreterare från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Ordförandeskapet går runt mellan parterna och under 2015 var Ann-Katrin Persson från Civos ordförande. Emy Widén från Regeringskansliet utsågs till vice ordförande men ersattes på grund av tjänstledighet av Marie Ericsson i början av 2015. Marina Tjelvling från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor var sekreterare.

Kansli

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor fungerar som kansli för Partsgemensamt forum och har i uppdrag att administrera och sammankalla forumet. Generaldirektören utser varje år de organisationer från civilsamhället som representeras i forumet. Civilsamhällets organisationer nominerar sig själva och en urvalskommitté föreslår vilka organisationer som ska utses. Urvalskommittén utgörs främst av representanter som civilsamhällets organisationer i Partsgemensamt forum har utsett, men också av representanter från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Bilaga 2

Teman 2012–2014

2012

- Civila samhällets möjligheter att utföra välfärdstjänster
- Organisationers oberoende och självständighet
- Civila samhällets ekonomi: offentlig finansiering, skatter och avdrag samt arbetsgivarfrågor
- Civila samhällets betydelse för delaktighet och mångfald i samhällslivet
- Behovet av ökad kunskap om det civila samhällets villkor och dess betydelse för samhället
- Politiken för det civila samhället – hur ska den genomföras och följas upp?

2013

- Demokrati, nya former av engagemang och civilsamhällets roll som röstbärare
- Civila samhällets särart och kvalitet, idéburet företagande samt administrativa krav
- Former för dialog och samråd samt jämbördighet
- Civilsamhällets kunskap och samverkan med den offentliga sektorn.

2014

- Mångfald, inkludering och delaktighet inom civilsamhällets organisationer
- Röstbärrollen och demokratiskt inflytande i parallella processer
- Långsiktiga och alternativa finansieringsmöjligheter för civilsamhället
- Bilden av den ideella sektorn och dess särart samt motiv till särbehandling i förhållande till företag.

Bilaga 3

Parterna i forumet 2015

Under året träffades forumet fem gånger. Det första mötet var konstituerande och bestämde bland annat årets agenda. De övriga mötena hade ett visst tema. Inför varje möte förbereddes frågorna av en partsammansatt planeringsgrupp. Här beskrivs parterna i forumet.

Civilsamhällets organisationer

Urvalet av civilsamhällets representanter har gjorts för att få en bred representation av organisationer med olika storlek, verksamhetsinriktning och organisationsstruktur. De organisationer som medverkade under 2015 var:

- Civos (Civilsamhällets organisationer i samverkan)
- Forum – idéburna organisationer med social inriktning
- Handikappförbunden
- Hyresgästföreningen
- Ideell kulturallians
- Islamiska Shia Samfundet i Sverige ISS
- RFSL (Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter)
- Riksidrottsförbundet
- Roma Institutet
- Scouterna
- Sveriges förenade studentkårer
- Syrianska-Arameiska Ungdomsförbundet
- Tjejzonen
- Våra gårdar
- UN Women
- Unionen.



Representanter från regeringen

Regeringen har cirka sex platser i forumet och representerades av tjänstemän från främst:

- Utbildningsdepartementet
- Kulturdepartementet.

När vissa sakfrågor diskuterades medverkade även tjänstemän från andra departement i forumet.

Parterna har även bjudit in Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) till samtliga forum och de har deltagit på merparten av mötena.

Partsgemensamt forum 2015

I Partsgemensamt forum träffas representanter från regeringen och det civila samhället för att föra en jämbördig dialog som bidrar till regeringens uppföljning och utveckling av politiken för det civila samhället. Under 2015 representerades det civila samhället av sexton organisationer och regeringen av tjänstemän från Utbildningsdepartementet och Kulturdepartementet. Den här skriften dokumenterar och synliggör de frågor som diskuterats och de förslag till förändringar som kom fram.

© Partsgemensamt forum 2016

ISBN: 978-91-85933-94-5

projektledare/text Marina Tjelving

språkgranskning Ingrid Bohlin

grafisk form Christián Serrano

tryck Taberg Media Group AB

distribution MUCF

Box 17801, 118 94 Stockholm

tfn 08-566 219 00

webbplats: www.mucf.se

mucf | Myndigheten för ungdoms-
.se | och civilsamhällesfrågor